

DOS

1. Obec:

Kněževes

Osada:

KNĚŽEVES

2. Okres:

Rakovník

Hodnota

Zachování

Využití

Doplňkový list kulturní památky

3. Kraj:

Středočeský

4. Poř. číslo:

2653 - Kněževes

Název (označení) památky (čp., čtvrť apod.):

Areál kostela sv. Jakuba Většího

Areál kostela leží v jádru obce, volně uprostřed prostorné obdélné návsi. Vymezen je vnější hranou obvodového vodního příkopu, obíhajícího v oválu kostel. Střed areálu zaujímá kostel, při J boku jeho presbytáře stojí socha sv. Františka. Na obou koncích areálu dva kamenné podstavce.

Razim, 1986

1. Obec: Kněževes Osada: KNĚŽEVES	2. Okres: Rakovník	Hodnota	Zachování	Využití
Doplňkový list kulturní památky		3. Kraj: Středočeský	4. Poř. číslo: 2653/1	

Název (označení) památky (čp., čtvrt apod.):

Farní kostel sv. Jakuba Většího

Kostel stojí uprostřed areálu na návsi, určeném obvodovým vodním příkopem. Zdivo kamenné, místy s cihlami, vnější omítky štukové, žluté, plastické články bílé.

Poměrně velká orientovaná stavba je tvořena výrazně obdélnou lodí, užším presbytářem o čtvercovém poli a odsazeném půlkruhovém závěru a hranolovou věží, přiraženou k levému boku kněžiště. K 1. patru věže stoupá válcová věžice šneku v koutě mezi V průčelím věže a závěrem presbyteria. V přízemí věže je umístěna sakristie.

Interier lodě je přístupný osovým vchodem na Z a bočním vstupem od J. Sklenut je půlkruhovou valenou klenbou o 4 párech trojúhelných výsečí, které se vzájemně vstřícně nedotýkají a mají hrany mírně vytaženy do hřebínků. Klenba je nesená mělkými širokými polopiliři vtaženými do nitra lodě a zakončenými úsekem římsy s laločkou. Vlastní dřívky polopiliřů jsou členěny plastickými obdélnými poli. Prostory mezi těmito nosnými články jsou naopak vybrány velkými, segmentem sklenutými vpadlinami, jejichž horní partie prolamují 4 okna na každém boku lodě. Rozentrná okna jsou rovněž zakončena segmentem a zasklena do 12-ti tabulkových kovových rámců. Střed klenby je prorazen oválným otvorem se štukovým rámcem.

Z díl lodě zabírá zděná kruchta, obracející se směrem do lodi 3 stlačenými oblouky, nesenými 2 hranolovými pilíři. Protějšky pilířů jsou v pozadí podkruchtí mělké přírodní příložky, zakončené shodně s pilíři štukovou římsou. Vyjma stlačených meziklenebních pasů je podkruchtí klenuto 3 křížovými klenbami s hřebínky, J pole však z části vyplňuje obezděné těleso točitého schodiště na kruchtě, přístupného samostatně zvenčí. Poprsen kruchty je přímá, plná, uprostřed vašek vybíhá stlačeným obloukem výrazně k V. Parapet i cvikly arkád jsou členěny plastickými obdélnými poli s ušima, oblouky nadto lemuje úzká římsička, vrcholící lichoběžným klenákem.

Stlačený triumfální oblouk je lemován širokým profilovaným pásem s lichoběžným klenákem ve vrcholu. Dole je zakončen delší římsou, dosedající na svislé podpory, které provedení

odpovídají vtaženým pilířům v lodi. Prostor kněžiště, o 1 stupeň nadvýšený a osvětlený jediným, s lodí shodným oknem od J, je sklenut vysoko vzduťou plackou a konchou v závěru. Obě klenby výrazně odděluje stlačený, pravoúhlý ústupkem profilovaný oblouk, placka je zdobena vpadlým zrcadlem se zakulacenými rohy. Kouty kvadratické části kněžiště jsou zkoseny a završeny bohatě profilovanou vysokou římsou, odpovídající římsě v náběhu triumfálního oblouku. Tato profilace plynule obíhá rovněž patku závěrové konchy.

Obšérný vchod do sakristie je lemován ostěním s ušima, lištou a kapkami. Dveře jsou původní, s paprscitě uspořádanými profilovanými prkny kolem středního kvadrilotu s ozdobným kováním. Sakristie, osvětlená malým okénkem od Z a přístupná rovněž od V je sklenuta valeně, patka její klenby je zdobena přívěšky čabrakového motivu, provedenými ve štuku.

Kolmo vlevo od vnějšího vstupu do sakristie je situován vchod na dřevěný šnek uvnitř zmíněné věžice. Šnek stoupá do 1. patra věže s trémovým stropem, odkud je přístup na krov a dřevěným schodištěm k dalšímu věžnímu podlaží, obsahujícímu zvonovou stolicí. Krov kostela je barokní, ležatá stolice.

Celý interier stavby je dlážděn čtvercovými opukovými dlaždicemi. Štukovou omítkou opatřený interier je eobolícen na pozadí béžové, klenby s nosnými a plastickými články jsou bílé. Na kruchtě je uplatněna růžová a žlutá.

Exterier kostela se vyznačuje střízlivou barokní fasádou, rozdělenou jednoduchými pilastry podle počtu okenních os. Hlavice pilastrů jsou tvořeny oběhem korunné římsy, patky oběhem obvodového soklu. Úseky stěn mezi pilastry jsou pročleněny takřka v celé ploše vpadlým polem. Šambrány kolem oken jsou nahrazeny štukovou lištou se 4 náznakovými uchy. Hlavní římsa kostela obíhá nepřerušeně i těleso věže, kde nahrazuje římsu kordonovou. V ose Z i V průčelí slepé okno. Nejnáročněji provedené je Z průčelí, vertikálně členěné 4 pilastry a završené mohutným štítem s volutovitě prohnutými křídly a nízkou sedlovou stříškou s křížem na vrcholu. Uprostřed štítu vybrána velká, konchou sklenutá nika, v níž je umístěna socha sv. Josefa s děckem. Po stranách štítu vlevo socha sv. Ondřeje s křížem, vpravo s. Jakub bez atributu. Sochy jsou v životní velikosti, v tradičním pojetí, blíže nepřístupné. Hlavní vchod má obdélné kamenné ostění s lištou, nad ním obdélná supraporta se segmentovitě vypjatou kamennou římsou. Sedlová, na V valbová střech je kryta bobrovkami, nad kněžištěm plechem pobitý jehlanový sanktusník. Věž s hodinovými ciferníky pod hlavní římsou je završena cibulovou bání pobitou plechem, která končí stějně vytvarovanou stříškou lucerny.

Novostavba z r. 1721 na místě kostela staršího. Věž gotická.

1. Obec: Kněžves Osada: KNĚŽEVES	2. Okres: Rakovník	Hodnota	Zachování	Využití
---	------------------------------	---------	-----------	---------

Doplňkový list kulturní památky

3. Kraj:
Středočeský

4. Poř. číslo:
2653/2

Název (označení) památky (čp., čtvrť apod.):

Socha sv. Františka Xaverského

Socha je umístěna v druhotné poloze při J boku kostelního presbyteria. Jejím původním místem byl okraj obce, u čp. 276.

Materiálem pískovec, celková výška asi 4 m, orientace k J. Hranolový podstavec sochy spočívá na širší čtvercové bázi. Má rozšířenou soklovou část a hlavici, jejíž hrany jsou výrazně zaobleny. Stěny dříku podstavce zdobí plastická zrcadla s vykrojenou dolní stranou, čelní stěna nese nízký relief s výjevem Smrti sv. Františka. Relief zobrazuje úhlopříčně ležícího umírajícího světce, vlevo od něho pluje na moři koráb, nahoře oblaka. Hlavice podstavce je kryta mohutnou čtvercovou římsou, jejíž strany jsou ve vertikálním směru segmentovitě vzhůru prohnuty. Vlastní světčův postament na této římse je hranolový, s proláklými stěnami a dole se vzpěrníkovým zakončením. Postava světce je provedena v mírně nadživotní velikosti. Stojí na pravé noze, levá je v kolenní pokrčena, osa těla je jen mírně zvlněna. Hlava je nachýlena k levému rameni a mírně zvrácena nazad, obě ruce na hrudi rozvírají klebiku. Dlouhý splývavý oděv je členěn jemnými řasami.

Kolem poloviny 18 století

Razim, 1986

1. Obec: Kněževes Osada: KNEŽEVES	2. Okres: Rakovník	Hodnota	Zachování	Využití
Doplňkový list kulturní památky		3. Kraj: Středočeský	4. Poř. číslo: 2653/3	
Název (označení) památky (čp., čtvrť apod.): <u>Vodní příkop kolem kostela sv. Jakuba</u> Vodní příkop v oválu obklopuje kostel. Jím vymezená trávnatá plocha s několika stromy je delší osou orientována shodně s osou kostela. Průběh příkopu je na V i Z přerušen přístupovými zásypy o šířce asi 10 m. Stejně široký je zhruba i vlastní příkop, plně zavodněný, z obou stran obezděný příkrými stěnami. Příkop nepochybně středověkého původu, dnes v novodobé úpravě.				
Razim, 1986				